

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GEOGRAFIE V1

MODEL 2014

PUNTE: 75

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 13 bladsye en 'n 12 bladsy-bylae.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

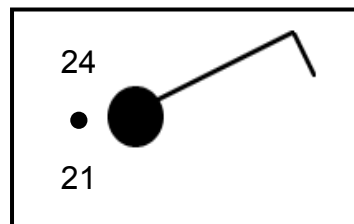
1. Hierdie vraestel bestaan uit vier vrae.
2. Beantwoord ENIGE DRIE vrae van 75 punte elk.
3. Alle diagramme is in die BYLAE ingesluit.
4. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is. Nommer al jou antwoorde in die MIDDEL van die reël.
5. Laat 'n reël oop tussen onderafdelings van vrae wat jy beantwoord.
6. Begin ELKE vraag op 'n NUWE bladsy.
7. MOENIE in die kantlyn van die ANTWOORDEBOEK skryf NIE.
8. Illustreer jou antwoorde met benoemde diagramme, waar moontlik.
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: KLIMAAT, WEER EN GEOMORFOLOGIE

Beantwoord ten minste EEN vraag in hierdie afdeling. Indien jy EEN vraag in AFDELING A beantwoord, MOET jy TWEE vrae in AFDELING B beantwoord.

VRAAG 1

- 1.1 Beantwoord die volgende vrae wat op die weerstasiemodel hieronder gebaseer is:

- 1.1.1 Skryf die lugtemperatuur by die weerstasie neer.
- 1.1.2 Uit watter rigting waai die wind?
- 1.1.3 Wat is die windspoed in knope?
- 1.1.4 Dui die wolkbedekking op OORTROKKE of WOLKLOSE toestande?
- 1.1.5 Noem die neerslag wat op die weerstasiemodel aangedui word.
- 1.1.6 Skryf die doupunttemperatuur by die weerstasie neer.
- 1.1.7 Is die moontlikheid van reën HOOG of LAAG by hierdie weerstasie? (7 x 1) (7)
- 1.2 Bestudeer die dreineerpatrone in FIGUUR 1.2. Dui aan na watter dreineerpatroon elk van die volgende beskrywings verwys. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (1.2.1–1.2.8) in die ANTWOORDEBOEK neer. Jy mag dieselfde antwoord meer as een keer gebruik.
- 1.2.1 Lyk soos die takke van 'n boom
- 1.2.2 Ontwikkel op rotse wat baie nate en verskuiwings het
- 1.2.3 Die hoofstroom het baie 90°-hoeke in sy loop
- 1.2.4 Hierdie patroon vorm op rotse wat 'n eenvormige weerstand teen erosie bied
- 1.2.5 Strome vloei weg van 'n sentrale punt af
- 1.2.6 Die sytakke sluit teen skerphoeke (klein hoeke) by die hoofstroom aan
- 1.2.7 Ontwikkel slegs op massiewe stollingsgesteentes
- 1.2.8 Die sytakke sluit teen 'n 90°-hoek by die hoofstroom aan (8 x 1) (8)

- 1.3 Bestudeer die inligting en satellietbeeld oor tropiese sikloon Haruna in FIGUUR 1.3 en beantwoord die vrae wat volg.
- 1.3.1 Noem die kern van die tropiese sikloon wat **A** op die satellietbeeld gemerk is. (1 x 1) (1)
- 1.3.2 Noem die rigting waarin die wolke rondom die kern van die tropiese sikloon draai/roteer. (1 x 1) (1)
- 1.3.3 Wat was die lewensduur (bestaanstydperk) van tropiese sikloon Haruna? (1 x 1) (1)
- 1.3.4 Hoeveel tropiese siklone, insluitend Haruna, het Mosambiek reeds vir die seisoen ervaar? (1 x 2) (2)
- 1.3.5 Gee EEN rede waarom tropiese sikloon Haruna verswak het toe dit oor Madagaskar beweeg het. (1 x 2) (2)
- 1.3.6 Evalueer waarom die impak van 'n tropiese sikloon veel erger in 'n land soos Mosambiek as in ontwikkelde lande is. (4 x 2) (8)
- 1.4 Bestudeer FIGUUR 1.4 wat die mikroklimaat van 'n stad aantoon.
- 1.4.1 Watter gebiede in die stad ervaar onderskeidelik die hoogste en laagste temperature? (2 x 1) (2)
- 1.4.2 Definieer die begrip *stedelike hitte-eiland*. (1 x 1) (1)
- 1.4.3 Noem EEN verskil tussen 'n stedelike hitte-eiland en 'n besoedelingskoepel. (1 x 2) (2)
- 1.4.4 Gee EEN rede waarom 'n besoedelingskoepel vorm. (1 x 2) (2)
- 1.4.5 Bespreek TWEE faktore, sigbaar in FIGUUR 1.4, wat daartoe aanleiding gee dat stede hoër temperature as die omliggende landelike gebiede aanteken. (2 x 2) (4)
- 1.4.6 As jy 'n stadsbeplanner was, beskryf hoe jy die impak van stedelike hitte-eilande op 'n volhoubare manier sou verklein. (2 x 2) (4)
- 1.5 FIGUUR 1.5 is 'n skets van 'n rivierstelsel.
- 1.5.1 Noem die hoë rug wat **A** gemerk is. (1 x 1) (1)
- 1.5.2 Watter doel dien die hoë rug (**A**)? (1 x 2) (2)
- 1.5.3 Verduidelik TWEE natuurlike faktore wat die stroomvloeï van die rivierstelsel kan beïnvloed. (2 x 2) (4)
- 1.5.4 Verduidelik die ontwikkeling van die delta by **B** in FIGUUR 1.5. (2 x 2) (4)
- 1.5.5 Noem TWEE voordele van boerdery in gebied **C**. (2 x 2) (4)

- 1.6 Lees die gevallestudie oor die Umgenirivier in FIGUUR 1.6.
- 1.6.1 Noem die menslike aktiwiteit wat die Umgenirivier besoedel. (1 x 1) (1)
- 1.6.2 Watter bewys dui daarop dat die Umgenirivier vuil is? (1 x 2) (2)
- 1.6.3 Noem die negatiewe invloed van die vuil water op die lewenskwaliteit van mense wat in die gebied woon. (2 x 2) (4)
- 1.6.4 Stel strategieë voor wat ingestel kan word om die negatiewe invloed van mense op die Umgenirivier te verminder. (4 x 2) (8)
- [75]**

VRAAG 2

- 2.1 Verwys na FIGUUR 2.1 wat twee lugdrukselle in die Suidelike Halfrond toon. Dui aan of die beskrywings hieronder na lugdruksele **A** of **B** verwys. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (2.1.1–2.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer. Jy mag dieselfde antwoord meer as een keer gebruik.
- 2.1.1 'n Voorbeeld van 'n hoogdruksele
- 2.1.2 Lug konvergeer in die lugdruksele in
- 2.1.3 Hierdie lugdruksele domineer die land in die winter oor Suid-Afrika
- 2.1.4 Lug divergeer weg van hierdie sele af
- 2.1.5 Met wolklose toestande en stabiele weer geassosieer
- 2.1.6 Staan ook bekend as 'n sikloon
- 2.1.7 Met warm, stygende lug geassosieer
- 2.1.8 Met die Tropiese Druk gordel geassosieer (8 x 1) (8)
- 2.2 Verwys na FIGUUR 2.2 wat fluviale landvorme toon en beantwoord die vrae wat volg.
- 2.2.1 Noem die buitenste oewer van die rivier wat **A** gemerk is. (1 x 1) (1)
- 2.2.2 Ondergaan die binneste oewer (**B**) van 'n rivier meer EROSIE of meer AFSETTING? (1 x 1) (1)
- 2.2.3 Benoem die fluviale verskynsel wat **C** gemerk is. (1 x 1) (1)
- 2.2.4 Wat word verskynsel **D** genoem nadat dit opgedroog het? (1 x 1) (1)
- 2.2.5 Noem die stroomkanaalpatroon wat **E** gemerk is. (1 x 1) (1)
- 2.2.6 Word verskynsel **E** deur EROSIE of AFSETTING gevorm? (1 x 1) (1)
- 2.2.7 Word verskynsel **C** gewoonlik in die BOLOOP of die BENEDELOOP van 'n rivier aangetref? (1 x 1) (1)

- 2.3 Bestudeer die sinoptiese weerkaart in FIGUUR 2.3 en beantwoord die vrae wat volg.
- 2.3.1 Identifiseer die DRIE lugdrukstelsels wat onderskeidelik **A**, **B** en **C** gemerk is. (3 x 1) (3)
- 2.3.2 Verduidelik waarom hoogdrukseel **A** in die wintermaande reënval oor die binneland beperk. (2 x 2) (4)
- 2.3.3 Watter bewys op die sinoptiese weerkaart dui daarop dat hoogdrukseel **B** inwig? (1 x 2) (2)
- 2.3.4 Evalueer die negatiewe impak van die sikloon wat **C** gemerk is op die ekonomie van Suid-Afrika. (4 x 2) (8)
- 2.4 FIGUUR 2.4 is op valleiklimate gebaseer.
- 2.4.1 Noem die wind wat **A** gemerk is. (1 x 1) (1)
- 2.4.2 Verduidelik waarom wind **A** snags voorkom. (2 x 2) (4)
- 2.4.3 'n Temperatuurinversie het by **B** gevorm. Met verwysing na FIGUUR 2.4, assesser die impak wat dit waarskynlik op die gesondheid van mense wat in die vallei woon, sal hê. (2 x 2) (4)
- 2.4.4 Gee TWEE redes waarom gebied **C** nie geskik is om alle tipes gewasse te verbou nie. (2 x 2) (4)
- 2.5 FIGUUR 2.5 illustreer twee dreineerbekke.
- 2.5.1 Definieer die begrip *dreineerbekke*. (1 x 1) (1)
- 2.5.2 Definieer die begrip *dreineringsdigtheid*. (1 x 1) (1)
- 2.5.3 Watter dreineerbekke, **X** of **Y**, het 'n groter dreineringsdigtheid? (1 x 2) (2)
- 2.5.4 Gee EEN rede vir jou antwoord op VRAAG 2.5.3. (1 x 2) (2)
- 2.5.5 Bespreek TWEE faktore wat daartoe kan lei dat 'n dreineerbekke 'n hoë dreineringsdigtheid het. (2 x 2) (4)
- 2.5.6 Verduidelik die impak van stedelike ontwikkeling by punt **A**, **B** en **C** op die dreineringsdigtheid van dreineerbekke **X**. (2 x 2) (4)

2.6 FIGUUR 2.6 illustreer stroomroof.

2.6.1	Is rivier S of rivier T die rowerstroom?	(1 x 1)	(1)
2.6.2	Noem die verskynsels van stroomroof wat by punt A , B en C ontwikkel het.	(3 x 1)	(3)
2.6.3	Gee TWEE moontlike redes waarom die sytak van rivier T deur die waterskeiding geërodeer het.	(2 x 2)	(4)
2.6.4	Skryf 'n kort paragraaf waarin jy die impak van stroomroof op die rivier as 'n volhoubare ekosisteem bespreek.	(4 x 2)	(8)
			[75]

AFDELING B: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS EN EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA

Beantwoord ten minste EEN vraag in hierdie afdeling. Indien jy EEN vraag in AFDELING B beantwoord, MOET jy TWEE vrae in AFDELING A beantwoord.

VRAAG 3

3.1 Verwys na nedersetting **A** tot **E** in FIGUUR 3.1. Dui aan na watter nedersetting elk van die volgende beskrywings verwys. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommer (3.1.1–3.1.7) in die ANTWOORDEBOEK neer. Jy mag dieselfde antwoord meer as een keer gebruik.

- 3.1.1 Nedersettings wat naby aan 'n waterbron geleë is omdat water skaars is
- 3.1.2 Plaasopstalle wat verspreid/geïsoleerd is
- 3.1.3 Plaasopstalle wat 'n lineêre vorm volg
- 3.1.4 Plaasopstalle wat rofweg 'n sirkelvorm het
- 3.1.5 'n Geïsoleerde nedersetting wat waarskynlik met bestaansboerdery geassosieer word
- 3.1.6 Geassosieer met groot kommersiële plase wat op wins ingestel is
- 3.1.7 Plaasopstalle wat met intensiewe kommersiële boerdery geassosieer word (7 x 1) (7)

3.2 Kies 'n term uit KOLOM B wat by die beskrywing in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–I) langs die vraagnommer (3.2.1–3.2.8) in die ANTWOORDEBOEK neer. Jy mag elke antwoord slegs EEN keer gebruik.

KOLOM A		KOLOM B	
3.2.1	Goedere wat binne Suid-Afrika se grense verkoop word	A	handel
3.2.2	Die ontginning van grondstowwe uit die natuur	B	sekondêre sektor
3.2.3	Gekoppel aan innovering, navorsing en ontwikkeling	C	bruto binnelandse produk
3.2.4	Uitruil van goedere en dienste	D	infrastruktuur
3.2.5	Goedere wat buite Suid-Afrika se grense verkoop word	E	primêre sektor
3.2.6	Waarde van goedere en dienste wat plaaslik vervaardig word	F	uitvoermark
3.2.7	Verwys na dienste soos paaie en kommunikasienetwerke	G	tersiêre aktiwiteite
3.2.8	Verskaffing van dienste	H	tuismark
		I	kwaterneêre sektor

(8 x 1) (8)

- 3.3 FIGUUR 3.3 toon 'n eenvoudige stedelike grondgebruikmodel.
- 3.3.1 Watter stedelike grondgebruikmodel toon FIGUUR 3.3? (1 x 1) (1)
- 3.3.2 Identifiseer die grondgebruiksone by **A**. (1 x 1) (1)
- 3.3.3 Bespreek TWEE faktore wat die ligging van grondgebruiksone **A** sou beïnvloed het. (2 x 2) (4)
- 3.3.4 Beskryf die ligging van die landelik-stedelike oorgangsones. (1 x 2) (2)
- 3.3.5 Al is die middestadgebied vervalte (geboue is in 'n swak toestand), het dit steeds hoë eiendomswaardes. Verduidelik waarom die vervalte toestand nie 'n impak op eiendomswaardes het nie. (4 x 2) (8)
- 3.4 Verwys na die gevallestudie in FIGUUR 3.4 wat op verstedeliking in Suid-Afrika gebaseer is.
- 3.4.1 Definieer die begrip *verstedeliking*. (1 x 1) (1)
- 3.4.2 Watter verhouding van Suid-Afrikane het in 2011 in stedelike gebiede gewoon? (1 x 1) (1)
- 3.4.3 Gee TWEE moontlike redes vir die hoë groeikoers van verstedeliking in Suid-Afrika soos in die gevallestudie genoem word. (2 x 2) (4)
- 3.4.4 Watter begrip word gebruik om die dalende getal mense wat in landelike gebiede agterbly, te beskryf? (1 x 2) (2)
- 3.4.5 Bespreek kortliks die negatiewe aspekte van verstedeliking vir stede in Suid-Afrika. (3 x 2) (6)
- 3.5 Verwys na FIGUUR 3.5 wat die bydrae van ekonomiese aktiwiteite tot die BBP toon.
- 3.5.1 Watter ekonomiese aktiwiteit het die grootste persentasie tot die BBP bygedra? (1 x 1) (1)
- 3.5.2 Wat was die persentasie bydrae tot die BBP van die aktiwiteit wat in VRAAG 3.5.1 genoem is? (1 x 1) (1)
- 3.5.3 Bespreek enige TWEE natuurlike faktore wat landbou-ontwikkeling in Suid-Afrika beperk. (2 x 2) (4)
- 3.5.4 Bespreek die belangrikheid van landbou vir ekonomiese ontwikkeling in Suid-Afrika. (2 x 2) (4)
- 3.5.5 Verkeerde boerderymetodes het 'n negatiewe impak op voedselsekerheid in Suid-Afrika. Verduidelik hierdie stelling. (2 x 2) (4)

- 3.6 Lees die uittreksel oor die Maputo-ontwikkelingskorridor in FIGUUR 3.6 en beantwoord die vrae wat volg.
- 3.6.1 Waarvoor staan die afkorting *ROI*? (1 x 1) (1)
- 3.6.2 Noem EEN ontwikkelingsprojek wat met die Maputo-ontwikkelingskorridor geassosieer word. (1 x 1) (1)
- 3.6.3 Hoe dra die Maputo-ontwikkelingskorridor by tot die ontwikkeling van Suid-Afrika se ekonomie? (1 x 2) (2)
- 3.6.4 Die instelling van die Maputo-ontwikkelingskorridor sal die probleem rondom nywerheidsentralisasie in Gauteng oplos. Verduidelik hierdie stelling. (2 x 2) (4)
- 3.6.5 Beskryf kortliks die ekonomiese voordele vir gemeenskappe wat langs die Muputo-ontwikkelingskorridor woon. (4 x 2) (8)
- [75]**

VRAAG 4

- 4.1 Verwys na die nedersettingshiërargie in FIGUUR 4.1 wat die klassifikasie van verskillende soorte nedersettings toon. Kies die korrekte antwoord uit dié wat tussen hakies gegee word in die stellings hieronder. Skryf slegs die antwoord langs die vraagnommer (4.1.1–4.1.8) in die ANTWOORDEBOEK neer.
- 4.1.1 Die geïsoleerde plaasopstal bestaan uit (een/meer as een) gebou.
- 4.1.2 Die getal nedersettings neem (toe/af) soos wat 'n mens met die nedersettingshiërargie van die geïsoleerde plaasopstal na die konurbasie op beweeg.
- 4.1.3 Die grootte van die bevolking neem (toe/af) soos wat 'n mens met die nedersettingshiërargie van 'n konurbasie na 'n geïsoleerde plaasopstel af beweeg.
- 4.1.4 'n Groot stad kan ook 'n (megalopolis/metropool) genoem word.
- 4.1.5 Die nedersettingshiërargie in FIGUUR 4.1 is 'n Suid-Afrikaanse voorbeeld van 'n nedersettingshiërargie omdat die (grootste/kleinste) van al die nedersettings nie ingesluit word nie.
- 4.1.6 Die enigste voorbeeld van 'n konurbasie in Suid-Afrika word in die (PWV/Durban-Pinetown) -nywerheidstreek aangetref.
- 4.1.7 Die verhouding tussen die grootte van die bevolking en die aantal nedersettings is (direk/indirek) eweredig.
- 4.1.8 Die (gehuggie/klein dorpie) is 'n voorbeeld van 'n landelike nedersetting. (8 x 1) (8)

4.2 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.2.1–4.2.7) in die ANTWOORDEBOEK neer.

4.2.1 Watter EEN van die volgende ekonomiese aktiwiteite word met die tersiêre sektor geassosieer?

- A Mynbou
- B Bosbou
- C Kleinhandel
- D Landbou

4.2.2 Nywerhede wat diensgeoriënteerd is, staan as ... nywerhede bekend.

- A markgerigte
- B grondstofgeoriënteerde
- C alomteenwoordige
- D brug-

4.2.3 Die groepering van ekonomiese aktiwiteite van dieselfde aard en wat van mekaar afhanklik is, word ... genoem.

- A agglomerasie
- B sentralisasie
- C desentralisasie
- D nasionalisering

4.2.4 Afgebakende gebiede wat geen tradisionele handelsbeperkings het nie, word ... genoem.

- A industriële ontwikkelingsones
- B vryhandelsones
- C ruimtelike ontwikkelingsinisiatiewe
- D spesiale ekonomiese sones

4.2.5 Die sektor van die ekonomie wat nie gereguleer word en vir belasting geregistreer is nie, is die ... sektor.

- A formele
- B tersiêre
- C informele
- D primêre

4.2.6 Intensiewe boerdery vir plaaslike en uitvoermarkte word ... boerdery genoem.

- A kleinskaalse
- B kommersiële
- C bestaans-
- D lewendehawe-

- 4.2.7 Die voorsiening van elektrisiteit is 'n ... aktiwiteit.
- A primêre
B sekondêre
C tersiêre
D kwaterneêre (7 x 1) (7)
- 4.3 Verwys na FIGUUR 4.3 wat 'n informele nedersetting toon.
- 4.3.1 Informele nedersettings het verskillende benamings regoor die wêreld. Gee EEN voorbeeld van so 'n benaming. (1 x 1) (1)
- 4.3.2 Noem die neiging in die ontwikkeling van informele nedersettings. (1 x 1) (1)
- 4.3.3 Gee EEN rede vir die neiging wat in VRAAG 4.3.2 genoem is. (1 x 2) (2)
- 4.3.4 Behalwe die neiging wat in VRAAG 4.3.2 genoem is, bespreek enige TWEE probleme wat met informele nedersettings geassosieer word. (2 x 2) (4)
- 4.3.5 Die meeste munisipaliteite in Suid-Afrika was nie juis suksesvol om die ontwikkeling van informele nedersettings te keer nie. Gee die munisipaliteite raad oor hoe om hierdie probleem op 'n volhoubare manier op te los. (4 x 2) (8)
- 4.4 Lees die artikel oor 'n kwessie oor maatskaplike geregtigheid in FIGUUR 4.4.
- 4.4.1 Verduidelik wat met die begrip *maatskaplike geregtigheid* bedoel word. (1 x 1) (1)
- 4.4.2 Noem die kwessie oor maatskaplike geregtigheid wat in die verhaal vasgevang word. (1 x 1) (1)
- 4.4.3 Waarom word die woord 'nuwe' in die artikel beklemtoon? (1 x 2) (2)
- 4.4.4 Noem die wet wat die regte beskerm van mense wat onder onsekere omstandighede woon op grond wat aan ander behoort. (1 x 2) (2)
- 4.4.5 Behalwe die kwessie oor maatskaplike geregtigheid wat in VRAAG 4.4.2 genoem is, bespreek TWEE ander kwessies oor maatskaplike geregtigheid wat in landelike gebiede ervaar word. (2 x 2) (4)
- 4.4.6 Bespreek enige TWEE probleme wat die regering met grondhervorming ondervind. (2 x 2) (4)

4.5	Verwys na FIGUUR 4.5 oor informele handel.		
4.5.1	Wanneer word handel as informeel beskou?	(1 x 1)	(1)
4.5.2	Gee EEN bewys uit FIGUUR 4.5 wat informele handel verteenwoordig.	(1 x 1)	(1)
4.5.3	Noem TWEE negatiewe toestande waarmee informele handelaars daaglik moet saamleef.	(2 x 2)	(4)
4.5.4	Met verwysing na FIGUUR 4.5, beskryf hoe plaaslike owerhede die werksomgewing van informele handelaars kan verbeter.	(2 x 2)	(4)
4.5.5	Noem EEN negatiewe implikasie van die informele sektor vir die Suid-Afrikaanse ekonomie.	(1 x 2)	(2)
4.5.6	Ten spyte van die negatiewe implikasie wat in VRAAG 4.5.5 genoem is, verdra die Suid-Afrikaanse regering en die plaaslike regering die teenwoordigheid van informele handelaars. Verduidelik waarom dit die geval is.	(2 x 2)	(4)
4.6	Verwys na FIGUUR 4.6, 'n kaart wat die Gauteng (PWV) -nywerheidstreek toon.		
4.6.1	Verwys na insetsel A en kies die letter (B , C , D of G) wat die Gauteng (PWV) -nywerheidstreek voorstel.	(1 x 1)	(1)
4.6.2	Noem die hoof primêre aktiwiteit wat die groei van Gauteng (PWV) as die belangrikste nywerheidstreek in Suid-Afrika gestimuleer het.	(1 x 1)	(1)
4.6.3	Bespreek DRIE probleme wat as gevolg van die oorkonsentrasie van nywerhede in die Gauteng (PWV) -nywerheidstreek ontwikkel het.	(2 x 2)	(4)
4.6.4	Ten spyte van die probleme wat met nywerheidsontwikkeling in die Gauteng (PWV) -nywerheidstreek geassosieer word, is nywerheidsontwikkeling in die streek belangrik vir ekonomiese ontwikkeling in Suid-Afrika in geheel. Bespreek hierdie stelling.	(4 x 2)	(8)
			[75]
		TOTAAL:	225